II sinif ?agirdi Fatim? Babazad?:“ Xocal?yla ba?l? film? baxanda, bir körp?nin ?i?? tax?ld???n? görüb, qorxdum”

Fatim? Bak?n?n Sabunçu rayonu Pir?a?? q?s?b?sind? yerl???n Xocal? ??h?r 2 sayl? tam orta m?kt?bin “2A” sinfind? t?hsil al?r. O, ?sl?n, Xocal? rayonundand?r.

Sinf? daxil olan kimi Fatim?nin bildikl?rini s?birsizlikl? biziml? bölü?m?k üçün t?l?sm?yi diqq?timizi ç?kir. El? bu m?kt?b? yollanma??m?z?n ?sas s?b?bl?rind?n biri Xocal? faci?sini m?kt?blil?rin t?x?yyülü, mü?lliml?rin is? qan yadda?? vasit?sil? oxuculara t?qdim etm?k idi.

Fatim?nin t?bii hissl?rind?n do?an, birn?f?s? v? h?y?canla söyl?diyi fikirl?ri düz?li? etm?d?n sizl?r? t?qdim edirik:

“M?nim n?n?m v? babam Xocal?dand?r. Babam Xocal?da döyü?üb v? bac?s?yla bir yerd? girov götürülüb. O, polis idi v? Xocal?n? qoruyurdu. H?mi?? deyirdi ki, erm?nil?r insanlar? döyür, ?sir götürür. Mü?llimimiz d? biz? erm?nil?rin insanlar? müxt?lif al?tl?rl? döydüyünü, b?çaqlad???n? dan???b. Xocal?yla ba?l? film? baxanda 40-? ç?xmam?? körp?ni ?i?? taxd?qlar?n? görüb qorxdum”.

XATIRLATMA: Xocal? ??h?r 2 sayl? tam orta m?kt?b faci?y? ya?anmam??dan önc? Xocal? ?razisind? 8 illik orta t?hsil mü?ssis?si kimi f?aliyy?t göst?rib.

M?kt?bd? haz?rda d?rs keç?n v? t?hsil alanlar?n ?ks?riyy?ti, m?hz Xocal? rayonundand?r.

“2A” sinfinin ibtidai sinif mü?llimi Sevda M?mm?dova: “13 gün me??d? ölüml? mübariz? aparan babam?n c?s?dini tapanda onun ?ll?rind?n g?l?n ocaq qoxusunu bu gün d? xat?rlay?ram”

Sevda M?mm?dovan?n MONOLOQU - I hiss?

“Erm?nil?r hadis?l?r ba? ver?n zaman k?ndl?ri,evl?ri yand?rd?lar. M?cbur olub me??y? t?r?f qaç?b, birt?h?r Qarqar çay?na çatd?q. ?sg?rl?rimiz is? k?ndd? qal?b, erm?nil?rl? döyü?ürdül?r. Tanklar?n, a??r zirehli texnikan?n qar??s?nda silahs?z durma??n ç?tinliyini izah etm?yim? y?qin ki, ehtiyac yoxdur.

HA??Y?: Qarqar çay m?nb?yini ?u?a rayonundan 2080 m hündürlükd?n götür?r?k, Xank?ndi, Xocal?, A?dam v? A?cab?di rayonlar?n?n ?razisi il? ax?r. Qarqar çay? Zar?sl? v? X?lf?li çaylar?n?n birl??m?sind?n ?m?l? g?lir.

?kinci monoloq

“Fevral ay?d?r v? s?rt q?? hökm sürür. Suyun buz ba?lad???n?n f?rqind? olsaq da, çay?n dig?r t?r?fin? keçm?kd?n ba?qa çar?miz qalmam??d?. Yaral?, cavan, qoca, x?st?, u?aq, h?r birimiz b?rbad v?ziyy?td? buz kimi suyun içind?n keç?r?k, me??y? t?r?f add?mlad?q. H?r t?r?f qarla örtülmü?dü. Erm?nil?r t?k ç?x?? yolumuzun A?dam istiqam?tin? getm?k oldu?unu çox göz?l bilirdi.

S?h?r? q?d?r me??nin içiyl? yol g?ldik. Usanmadan bir-birimiz?, yaral?lara, y?x?lanlara, a?r?s? olanlara, x?st?l?r? köm?k ed?-ed?, qorxu alt?nda ir?lil?yirdik” .

26 fevral, saat 06:00... Mü?llimin üçüncü monoloqu

“Erm?nil?r me??nin içi il? s?h?r? q?d?r g?ldiyimiz yolun yekununda bizi “qar??lad?lar”. H?r k?s ayaqyal?n, ba??aç?q v? silahs?z idi. Körp?l?rin s?si, insanlar?n q??q?r??? 27 ildir, qulaqlar?mdan getmir. ?n çox insan da, m?hz burada öldürüldü. Faci? zaman? canlar?n? biz? gör? f?da ed?n o?ullar?m?z?n q?hr?manl?qlar?n?n ?ahidi oldum.

M?kt?bin direktoru Fiqur? xan?m?n qarda??, milli q?hr?man Füzuli Rüst?mov bizi ölümd?n xilas etdi. Xocal?da vuru?anlar?n ham?s? q?hr?mand?r.

Xülas?: Fiqur? Rüst?mova 2 sayl? tam orta m?kt?bin direktoru v? Xocal? hadis?l?rinin canl? ?ahididir.

Onun qarda??, Milli q?hr?man Füzuli Rüst?mov 1965-ci ild? Xocal?da anadan olub. On bir ya?? olanda atas?n?,on be? ya?? olanda is? anas?n? itirib.

1992-ci il fevral?n 25-d? 26-na keç?n gec? a??r müdafi? döyü?l?rind? dü?m?n? qar?? c?sar?tl? vuru?ub.

Kiçik ha?iy? ç?xaraq, h?min günl?ri Fiqur? Rüst?movan?n dilind?n çatd?r?r?q:

“Erm?nil?r tank v?“BTR”-l?rl? hücum etdil?r. ?axtal? q?? gec?si idi. Biz iki çay keçm?li idik. Güll?l?r ya??rd?. Yan?m?zdak? adam? öldür?nd?, qan üstümüz? f??q?r?rd?. Qarda??m m?ni v? ba?qa sakinl?ri ?elli camaat?na t?hvil verib, geri qay?d?rd?. A?daml?lar biz? ayaqqab? v? paltar verdil?r. Qarda??m da bütöv Az?rbaycan – v?t?n u?runda qeyri – b?rab?r döyü?d? ??hid oldu. Onu T?rt?r rayonunun H?s?nli k?ndind? d?fn etdil?r” .

Xocal?da qalan g?nclik v? g?lm?y?n Novruz bayram?

Sevda mü?llim?nin d?h??t haqq?nda monoloqunun sonu...

“Babamla n?n?m 13 gün me??d? ayaqyal?n qal?blar. Biz onlar? tapanda art?q ??hid olmu?dular. Babam?n ?ll?rind?n g?l?n ocaq qoxusunu bu gün d? xat?rlay?ram. (a?lay?r)

?sir götürül?nl?rin s?sl?ri qulaqlar?m?zdan getmir. Biz me??d?n ç?xanda Canpolad Rzayevin d?st?si köm?y? g?ldi. Me??d?n ç?xan zaman gördüyüm m?nz?r?ni heç k?s? arzulam?ram. B?yaz qar?n üz?rind? cans?z meyitl?r, yaralananlar, q??q?ranlar v? ba?qalar? uzanm??d?. ?nsanlara h?tta vintaçanlarla da x?t?r yetirib b?d?nl?rini de?mi?dil?r. A?dama çatanda ilk d?f? “qaçq?n” sözünü v? qaçq?n oldu?umu e?itdim....

Biz Xocal?da g?ncliyimizi qoyduq. Hadis?l?r ba? ver?n zaman 20 ya??nda idim v? Novruz bayram?n?n g?li?ini gözl?yirdim. Ax? haradan bil?rdik ki, Novruzumuz bel? qara g?l?c?k...”

26 fevralda do?ulub, 26 fevralda da v?fat ed?n milli q?hr?man Canpolad Rzayev

QAN YADDA?I: Canpolad Rzayev 1968-ci il 26 fevral A?dam rayonunun Çuxurm?hl? k?ndind? anadan olub.

Xramort, Xanabad, ?sg?ran, Qarak?nd u?runda ged?n döyü?l?rd? r??ad?tl? vuru?ub. 26 fevral 1992-ci il Xocal?dan g?l?n x?b?rl?r? döz? bilmir v? tank?na oturaraq Qaraqaya k?ndin? üz tutur. Burada xeyli erm?ni quldurunu s?rrast at??l?rl? m?hv ed?n c?sur döyü?çü yüzl?rl? dinc sakinin mühasir?d?n ç?xmas?na ??rait yarad?b. H?r t?r?fd?n at??? m?ruz qalan Canpolad döyü? meydan?nda q?hr?mancas?na h?lak olub.

Sevda mü?llim?nin sanki “d?h??t” v? “faci?” sözl?rinin izah? rolunu oynayan “monoloq”undan sonra m?kt?bi g?zib, ba?qa sinifl?r? ba? ç?km?k ist?yirik.

Ba?qa sinifd?yik... Burada H?s?n mü?llim ?ngilis dili d?rsi keçir. 6 ya?l? u?a??n ya?aya bil?c?yi bütün d?h??tl?ri ya?ayan xocal?l? H?s?n mü?llim...

O, d?h??tli günl?ri kino lenti kimi geri çevirir... Kadrlar 6 ya?l? H?s?nin üz?rind? dayan?r:

“6 ya??nda u?a??n ya?aya bil?c?yi bütün d?h??tli hadis?l?ri ya?am??am v? buna gör? d? gözümün gördüyü heç n?d?n qorxmuram”

31 h?rfli ?lifba

“Hadis?l?r ba? ver?nd? 6 ya??nda idim. Xocal?da haz?rl?q qruplar?nda t?hsil al?rd?m. ?ndiki kimi yad?mdad?r, son keçdiyimiz h?rf “Y”samiti olmu?du. Güll? s?sl?rinin alt?nda d?rsl?r? gedib-g?lm?y? davam edirdik. Bir müdd?t sonra v?ziyy?t o q?d?r a??rla?d? ki, m?kt?b? getm?yimiz mümkün olmad?”.

Ac? t?sadüf, yoxsa qism?t?!

Mü?llim d?rind?n n?f?s alaraq, nitqin? davam edir:

“Atam o zaman Xocal?da yanacaq doldurma m?nt?q?sind? müdir v?zif?sind? çal???rd?. Bir gün ev? g?lib dedi ki, A?damdan yanacaq g?tirm?liy?m. M?ni d? yan?nda aparmaqla, sanki m?n? h?yat b?x? etdi. H?min olaylarda A?damda idim. H?mya??dlar?m?n ç?kdiyi a?r?l?, ac?l? ?ziyy?tl?rin tam ?ahidi olmasam da, 6 ya??nda u?aq olaraq gözl?rimin yollarda qald???n?, anam?n, qarda?lar?m?n n? zaman g?l?c?yini v? ya ümumiyy?tl?, g?lib ç?xa bilm?y?c?kl?rini dü?ünm?y? ba?lam??d?m. Düzü, bu m?s?l?l?ri m?nd?n gizl?dirdil?r. Amma qohumlar?m evd? söhb?t ed?nd? e?idirdim”.

“Bir gün x?b?r g?ldi ki, anan girov götürülüb”

Həsən müəllim, yaddaşındakı "filmi" birnəfəsə danışmaqda çətinlik çəkir. Arabir "lentlər" bir-birinə dolaşır... Amma yenə də bir qədər fasilədən sonra yenidən sözə başlayır:

"Bir gün babamın rəhmətə getdiyini, həmin günün sabahı isə anamın əsir düşdüyünü eşitdim. Azyaşlı uşağın belə şeylər eşitməsinin onun psixoloji durumunu hansı vəziyyətə saldığını, yəqin ki, təsəvvür edirsiniz.

Şagirdlərim bəzən sual verir ki, müəllim, həyatda qorxduğunuz bir şey varmı? Onlara gözümün gördüyü heç nədən qorxmadığımı söyləyirəm. 6 yaşlı uşağın yaşaya biləcəyi hər şeyi yaşamışam.

Hadisələr zamanı babam rəhmətə getmişdi və cənazəsi meşədə qalmışdı. Xəbər gəldi ki, bir neçə cənazə Ağdam məscidinə gətirilib. Onların içərisində babamın olub-olmadığını öyrənmək üçün cəsədləri görməyə getmişdik. Cənazələrin içərisində elə meyitlər var idi ki, təsəvvür belə edə bilməzsiniz. Ermənilər vandallar, hətta cəsədin başına yüz oyun açmışdılar. Bunları görərək, böyümüş uşaqam. 27 il ötməsinə baxmayaraq, bizim üçün hər gün matəmdir. Hər gün bunun acısı, intiqamı ilə yaşayırıq".

Həsən Ələkbərov VIII sinif şagirdlərinə dərs keçir. O, şagirdlərinin dərslərə marağını yüksək qiymətləndirir. Hətta onlar arasında dünya miqyasında nailiyyətlər əldə edə biləcək şagirdlərin olduğundan söz açır. İmkan yaradıldığı təqdirdə ölkəmizi layiqincə təmsil edəcəklərinə inanır.

Müəlliminin ən çox tərifə layiq şagirdlərdən biri olan Elmiranın gələcək hədəfləri də onun həyata inamı qədər böyükdür.

Elmira ilə qısa DİALOQ:

-Elmira gələcəkdə kim olmaq istəyirsən?

-Ölkəm üçün əlimdən gələni etməkdən ötrü yüksək vəzifə tutmaq istəyirəm.

-Məsələn, hansı yüksək vəzifəni tutmaq istəyirsən?

-Millət vəkili və ya nazir olmaq fikrindəyəm...

III sinif şagirdi Fatimənin qan yaddaşının və Elmiranın gələcəyə böyük inamının kəsişdiyi Xocalı şəhər 2 saylı məktəbin bütün şagirdləri 27 ildir, işğal altında olan Xocalı həqiqətlərini eşidərək böyüyür. İnanırıq ki, uzun illərdir, Xocalısız qalan insanlarımızın, xüsusilə buranı sadəcə şəkillərdə görən Elmiranın arzusu bir gün elə Xocalı torpaqlarında reallaşacaq.

www.azedu.az